

Täysistunto

Tiistai 5.5.2020 klo 14.00—15.47

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi väliaikaisista poikkeuksista työttömyysturvalakiin covid-19-epidemian vuoksi

Hallituksen esitys HE 61/2020 vp

Valiokunnan mietintö StVM 7/2020 vp

Toinen käsittely

Puhemies Matti Vanhanen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

14.00 **Sari Essayah kd:** Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä todellakin halutaan tehdä väliaikaisia muutoksia, joitten tavoitteena on yksinkertaistaa työttömyysturvan säännöksiä ja keventää myöskin etuushakemusten käsittelyä ja sitä työmäärää, mikä näissä on. Ja, arvoisa puhemies, täytyy todeta, että tällä hetkellä meillä sitten alkaa näkymään ne ruuhkat, mitä tuolla työttömyysetuuksien käsittelyssä on, ja oppositio on patistellut hallitusta useaan otteeseen, että on pidettävä huoli siitä, että resursointi on riittävää, jotta näitten erilaisten hakemusten käsittelyssä ja sosiaaliturvaetuuksien ja työttömyysturvaetuuksien saamisessa ei tulisi pitkiä katkeamia.

Lisäksi on huomioitava se, että tällä hetkellä monet ruoka-apua jakavat seurakunnat ja [Hälinää — Puhemies koputtaa] myöskin järjestöt ovat huomanneet sen, että merkittävä määrä näitten ruoka-apuhakemusten ja -jonojen muodossa on tullut, ja tämä olisi minun mielestäni hyvä huomioda, kun hallitus nyt tätä kolmatta lisätalousarviotaan pohtii, ja nähdä se tarve, mikä on ihan sillä suoralla ruoka-avulla. Toivoisinkin — ja kristillisdemokraatit ovat tästä jo aiemmin esittäneet toivomuksensa — että hallitus lisäisi näille järjestöille, ruoka-apua jakaville järjestöille, lisätalousarviossa tukea, jotta he voisivat tämän suoran avun olla toimittamassa näille perheille ja yksityisille ihmisille, jotka tällä hetkellä ovat todellakin omassa elämäntilanteessaan kaikkein vaikeimmassa hetkessä.

Arvoisa puhemies! Täällä myöskin odottelemme, mitä hallitus nyt sitten on päättänyt ravintoloitten ja myöskin kahviloitten ja vastaavien tukipaketista. Täällä eduskunnassahan sekä talousvaliokunta että perustuslakivaliokunta ovat edellyttäneet, että ravintola-alaa tulee selkeästi omalla korvamerkityllä tuella olla tukemassa. Tietysti kun nyt näköpiirissä on, että 1.6. vähitellen tätä yhteiskuntaa ruvetaan avaamaan, niin olisi äärimmäisen tärkeää, että tässä tilanteessa huolehditaan joko palkkatuen tai muun vastaavan tuen kautta siitä, että nämä henkilöt, jotka tällä hetkellä ovat lomautettuina, pystyisivät sitten palaamaan tuonne työpaikkoihinsa. Nyt tässä hetkessä kun eletään elikkä yhteiskuntaa pikkuhiljaa lähdetään avaamaan, niin nyt on kaikkein keskeisintä se, että nämä ihmiset, jotka tällä het-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 66/2020 vp

kellä ovat lomautettuina, pääsevät takaisin töihinsä eikä käy niin, että nyt sitten nämä lomautukset muuttuvat irtisanomisiksi. Tällä on todella pitkän aikavälin vaikutuksia, ja siksi kaikki mahdollinen esimerkiksi palkkatuen muodossa tulisi tehdä.

14.03 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Essayah kävi läpi tämän esityksen perusteita. Tässä on tehtään vain väliaikaisia muutoksia nimenomaan työttömyysturvan käsittelyjen nopeuttamiseksi, ja nämä ovat enemmän kuin tervetulleita ja perusteltuja tässä tilanteessa. Kiitos näistä maamme hallitukselle.

Lomautukset esimerkiksi ovat kuukaudessa lisääntyneet noin 100 000:lla. Nyt jo yli 160 000 suomalaista työntekijää on lomautettuna, ja tilanne on erittäin vakava. Myös työttömyys on lisääntynyt viime kuukauden aikana, ja näihin pitää reagoida nopeammin. Ehkä sellainen huomionarvoinen asia tässä koronakriisissä on myös se, että kun aiemmin lomautukset kohdistuivat Suomessa pääasiassa yli 50-vuotiaisiin, niin tällä hetkellä tyypillinen lomautettu on nuori, alle 30-vuotias suomalainen työntekijä, ja tämä on myös syytä laittaa merkeille. He ovat vasta työuransa aivan alkuvaiheilla.

Myös Suomen vienti romahti huhtikuussa. Vienti on hyvinvointiyhteiskuntamme rahoituksen yksi kivijalka, ja se pitää saada myös mahdollisimman nopeasti elpymään. Ja satsauksia pitää kohdentaa koulutukseen, täsmätoimia myös lomautetuille ja työttömiksi joutuneille.

Suomen Yrittäjien mukaan 75 prosenttia eli kolme neljästä suomalaisesta yrityksestä on nyt jo ongelmissa koronan takia, ja tilanne pahenee lähiviikkoina. Noin puolet kertoo tarvitsevänsä nimenomaan suoraa tukea. Maksuvaikeuksia on joka viidennellä yrityksellä, ja alasajoa pohtii joka kymmenes suomalainen yritys. Ja noin joka kymmenes suomalainen yritys on myös konkurssiuhan alla. Vain yksi kolmannes suomalaisista yrityksistä on todennut selvinneensä ilman suoraa taloudellista tukea tästä kriisistä. Lähes joka viides yrittäjä on myös hakemassa työttömyysturvaa, eli tämä iskee kovalla tavalla tällä hetkellä suomalaisen yhteiskuntaan ja työpaikkoihin.

Me pidämme kokoomuksessa välttämättömänä, että hallitus noudattaa eduskunnan ja perustuslakivaliokunnan velvoittavaa lausumaa tuosta ravintoloiden ja kahviloiden tuesta, ja ihmettelemme, miten sen tuominen tänne voi kestää näin kauan. Kun tuota tukea ei ole näkynyt eikä kuulunut, niin tällä hetkellä monet ravintolat ja kahvilat ovat vakavissa ongelmissa. On jo kyse siitä, pystytäänkö näitä yrityksiä pelastamaan lainkaan. Ratkaisevaa tästä kriisistä selviytymisessä on se, missä kunnossa suomalaiset yritykset pääsevät ulos COVID-19-kriisistä, vai pääsevätkö lainkaan. Tämä on hyvin keskeisen tärkeä kysymys koko hyvinvointiyhteiskuntamme tulevaisuuden näkökulmasta.

14.06 Minna Reijonen ps: Arvoisa herra puhemies! Ihminenhan tunnetusti inhoaa byrokratiaa ja paperisotaa. No, tässä on törmätty tähän paperisotaan ja byrokratiaan hyvin paljon, ja on hyvä, että tätä nyt helpotetaan. Hallitus olisi voinut vähän nopeamminkin toimia, se on totta. Jokaisella ihmisellä, on vaikka yrittäjä tai on palkansaaja, ne laskut kuitenkin tulevat maksuun, ja on äkkiä ongelmissa, laskut ulosotossa ja muuten, ja on tosi tärkeätä, että äkkiä saadaan tämä asia kuntoon.

Totta kai olisi toivonut ja joitakin tällaisia pieniä asioita on noussut myös esille, että jos vaikka yritys lomauttaa ison määrän henkilöitä kerralla, niin miksi esimerkiksi työvoimapoliittisia lausuntoja ei kerralla voitaisi antaa kaikista henkilöistä — tällaisia kysy-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 66/2020 vp

myksiä on noussut esille. Hyvä, että sitä asiaa on nyt viimein ruvettu saamaan kuntoon. Nopeus on valttia. Turhaa byrokratiaa pois.

14.07 Ari Koponen ps: Arvoisa herra puhemies! Lomautettujen ja irtisanottujen määrä kasvaa nyt poikkeuksellisen paljon. On tärkeää miettiä, miten etuuksien maksun viivästyksiltä voidaan välttyä. Sosiaali- ja terveysvaliokunta pitää mietinnössään tärkeänä, että työttömyysturvan toimeenpanon sujuvoittamista ja nopeuttamista edelleen jatketaan selvittämällä, miten tulorekisterin tietoja voidaan nykyistä paremmin käyttää hyväksi toimeenpanossa.

Olen valiokunnan kanssa tästä ihan samaa mieltä: tulorekisteri- ja tilitiedot tulisi saattaa automatisoiduksi. Viime hallituskaudella esitettiin, että Kela olisi saanut tilitiedot sähköisesti käyttöönsä. Etuuksiaan hakevien kansalaisten kannalta vaivattominta olisi, että Kela voisi etuuspäätöstä tehdessään käyttää asiakkaan tilitietoja hänen suostumuksellaan.

Kun koronakriisi on ohi, tulisi tarkastella uudelleen tilitietojen tiedonsaannin yksinkertaistamista. Tulorekisteriin yhdistettynä hakijan tilitietojen saaminen voisi mahdollistaa jopa tukipäätösten automatisoinnin ennen pitkää.

14.08 Päivi Räsänen kd: Arvoisa puhemies! Se on hieno asia, että valiokunnissa on pysytty niin hyvässä yhteisymmärryksessä näitä vaikeita asioita käsittelemään.

Kun tässä nyt puhutaan lomautetuista ja työttömistä, niin valitettavasti tämä ongelma ei ihan nopeasti tule korjautumaan, ja sen vuoksi hallitukselta odotetaan edelleenkin toimia. Erityisesti tuo ravintola-ala huolestuttaa. On todella suuri riski, että meillä ihan lähiaikoina nähdään konkurssseja, ja sen jälkeen työllisyyden palaaminen tälle alalle on hankalaa ja erityisesti näiden yrittäjien tilanne on hankala.

Tämä esitys on yksimielisesti käsitelty, ja tästä myös valiokunnalle kiitos.

14.09 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Tässä on ollut meillä paljon hyviä esityksiä hallitukselta jo aikaisemmin, joissa on tuettu yrityksiä ja yrittäjiä, mukaan lukien yksinyrittäjiä, ja joissa kaikissa on haluttu tietoisesti tulla vastaan tässä haavoittuvassa tilanteessa, minkä tämä koronapandemia on aiheuttanut. Tässä on nyt hyvä esimerkki niistä esityksistä, joita hallitus on myöskin tehnyt, joissa tullaan työntekijöitä vastaan, jotka ovat joutuneet lomautetuksi tai muuten työttömäksi hankalaan tilanteeseen, ja tässä on haluttu nyt selkeästi vahvistaa työttömyyskassojen operatiivista toiminnallisuutta ja helpottaa niin sanottua byrokratiaa.

Täällä oppositio viittasi siihen, että työttömyyskassoissa on vielä isoja jonoja. On, mutta on meillä esimerkkejä myöskin tilanteista, joissa kassa on toiminut poikkeuksellisen sujuvastikin — anomus on pantu sisään ja muutaman päivän sisällä on tämä tuki saatu — eli tämä tilanne vaihtelee vähän alueittain.

Eräs seikka tässä pistää ehkä jonkin verran silmään, ja se on se, että kun siinä alkuperäisessä hallituksen esityksessä oli tätä harkinnallisuutta, joka on aina näissä työttömyysturvapäätöksissä hyvin keskeinen elementti, haluttu sitäkin vielä sillä tavalla löystää, että olisi poistettu tätä harkinnallisuutta, niin että olisi kyetty entistä tehokkaammin toimimaan tässä kriittisessä tilanteessa ja auttamaan aidosti ihmisiä, niin nyt tässä prosessissa ilmeisesti tämä harkinnallisuus jollain tavalla jäi vielä elämään, ja siinä suhteessa ehkä olisi voinut vielä pykälän verran tehokkaammaksikin saada tämän päätöksen ottaen huomioon sen erinomaisen alkuperäisen esityksen, joka hallituksella tässä asiassa oli.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 66/2020 vp

14.11 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Tämä tiukka aikarajoite vähän jätti puheen kesken, joten palaan vielä muutamalla sanalla tähän yritysten tukalaan tilanteeseen. Se ei toki ole tällainen kuin hallituspuolueista annetaan ymmärtää, että yrityksiä olisi tuettu hyvin tässä kriisissä. Kun yrityksiä kentällä kuuntelee, kyllä ne ovat enempi kuin pettynöitä siihen, miten heitä on tässä tilanteessa kohdeltu. Yritykset nimenomaan olisivat tarvinneet tukea kiinteisiin juokseviin kuluihin, kuten vuokrakuluihin, sähköihin, erilaisiin tämäntyyppisiin menoihin, ja niihin näitä tukia ei ole kohdennettu, vaan hallitushan on käyttänyt esimerkiksi Business Finlandia ja tehnyt sen nimenomaan niillä Business Finlandin aiemmillä kriteereillä, [Antti Lindtmanin välihuuto] kun kokoomus omassa esityksessään esitti lisää rahaa yrityksille, ja, edustaja Lindtman, meidän esityksessä Business Finland oli vain kanava näiden rahojen jakamiseen. Näin lukee kokoomuksen vastalauseessa, eli me emme olisi jakaneet niitä Business Finlandin lainsäädännön ja kriteerien mukaan, vaan nimenomaan meidän vastalauseessa kerrotaan, että meillä Business Finland olisi vain kanava näiden jakamiseen, ja näin olisimme saaneet sen tuen ohjattua nopeammin näille yrityksille.

Myös tällaista yleistukea yritykset ennen muuta kaipaavat, ja niin kuin edustaja Räsänen nosti esille, meidän ravintola- ja kahvila-ala on kyllä erittäin tukalassa tilanteessa. On todella valitettavaa, että julkisuudessa olleiden tietojen mukaan hallitus ei ole päässyt yhteisymmärrykseen siitä, tuetaanko ravintoloita ja kahviloita ja millä tavalla niitä tuetaan, jos hallitus niitä on tukemassa. Eduskunta on kuitenkin yksimielisesti edellyttänyt, että tällainen tukipaketti pitää tuoda ja näitä menetyksiä pitää kompensoida kahviloille ja ravintoloille, ja itse olen ajatellut myös niin, että olisi ollut perusteltua jo tässä vaiheessa näitä ravintoloiden ja kahviloiden, ennen muuta pienten lounaskahviloiden ja lounaspaikkojen, sulkua lähteä pikkuhiljaa hallitusti purkamaan. Meillä olisi paljon sellaisia pieniä lounaspaikkoja, kuten teidenvarsien huoltoasemien kahviloita, joita voitaisiin tässä tilanteessa täysin turvallisesti avata tietyillä rajoitteilla, esimerkiksi niin, että yrityksen tiloissa voisi olla sisällä vain tietty asiakasmäärä tietyssä tilanteessa. Nyt kun tämä ravintoloiden ja kahviloiden sulkua pitkittyy kahteen kuukauteen, puhutaan tällä alalla noin 400 miljoonan euron menetyksistä. Eli enää ei jossain julkisuudessa ollut 150 miljoonaa tule riittämään näiden yritysten pelastamiseen ja näiden työpaikkojen pelastamiseen, ja tämä voi olla sellainen lasku, jota maksetaan vielä mahdollisten konkurssien jälkeen erittäinkin pitkään.

14.14 Sheikki Laakso ps: Arvoisa herra puhemies! Todellakin edustaja Kiljunen tuossa kehui hallitusta yritystuista, ja siitä olen kyllä ihan eri mieltä, niin kuin ravintoloitsijat voivat tuota kuunnellakin.

Tosin minun on pakko nyt ihmetellä taas kerran edustaja Heinosta. Me puhumme tässä ihan selkeästi jostain muusta asiasta kuin yrityksistä ollenkaan, [Timo Heinonen: Työttömistä!] me puhumme työttömyysturvasta jostain emmekä yritysten tuskasta. Koska ne ovat ne pykälät [Timo Heinonen: Ne vielä tulee!] — Niinhän ne tulevatkin, mutta eikö nyt voitaisi puhua oikeasti, ei meidän tarvitsi täällä aina kuunnella samoja saarnoja joka ikisessä kohtaa. [Maria Guzenina: Hyvä huomio!] Pysyttäisiin oikeasti siinä asiassa, mistä keskustellaan. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Hyvä!]

Mutta tästä työttömyysturvasta, mistä oli puhuttakin, on nyt äärettömän tärkeää minun mielestäni ottaa huomioon se asia, että aika monessa suomalaisessa järjestelmässä — on kyse veroista tai mistä tahansa — tehdään äärettömän tiukka siitä linjasta, kun pelätään, että tulee väärinkäytöksiä tai annetaan liikaa rahaa. Tällä hetkellä kuitenkin kaikki kassat ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 66/2020 vp

työttömyyspaikat, mistä rahaa anotaan, ruuhkautuvat niin pahasti, että nyt minä olisin sitä mieltä, että meidän olisi pakko ottaa sitä rahaa vähän helpommin jakoon niin, ettei tuijoteta niin tarkasti sitä hommaa, että jos se menee väärin. Niitä pystytään kuitenkin Kelan kautta perimään myös myöhemmin takaisinkin. Nyt aika paljon käytetään monessa jutussa aikaa siihen, että varmistetaan, että se ihminen ei missään nimessä saa nyt edes yhden yhtä päivää työttömyyskorvausta liikaa, ja sen ajan takia sitten pyydetään lisäselvityksiä ynnä muita vastaavia.

Edustaja Koponen tuossa aikaisemmin puhui näitten järjestelmien hyväksikäytöstä, että pystytään katsomaan suoraan tulorekisteristä esimerkiksi tuloja ja tällaisia. Ja niin kuin edustaja Reijonenkin puhui, että näitä massalomautuksia kun tulee, niin pystyttäisiin yhdellä paperilla hoitamaan isompi määrä, koska nyt on äärimmäisen iso ongelma siinä, että monella meinaa se rahantulo kestää niin kauan, että on pakko ottaa vaikka sitten niitä surullisenkuuluisia pikavippejä sen takia, että pystyy jääkaappiin hommaamaan muutakin kuin sen valon. — Kiitoksia.

14.17 Aki Lindén sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Kiljusen puheenvuoron innoittamana, jos näin sanoisin, päätin käyttää tämän puheenvuoron, missä hieman valotan tämän asian valiokuntakäsittelyä. Kun tämä oli meillä lähetekeskustelussa ja meillä oli alkuperäinen hallituksen esitys, niin siinä oli mukana 3 ja 4 §:t. 3 §:ssä olisi luovuttu väliaikaisesti työttömyysturvan jakamisessa harkinnanvaraisuudesta ja 4 §:ssä työttömyysturvan osittamisesta. Rahallisesti kysymys oli arviolta 8—9 miljoonan euron suuruudesta, eli se alkuperäinen esitys olisi tullut niin paljon enemmän maksamaan Kelalle, tai toisinpäin työttömät olisivat saaneet niin paljon enemmän.

Kela puuttui hyvin voimakkaallakin kannanotolla tähän, johon silloin myös esittelevä ministeri Pekonen totesi, että Kelan kannanotto on varteenotettava. Ja kun sitä sitten valiokunnassa käsiteltiin, niin itse asiassa Kela kannanotossaan puuttui vähän eri asiaan. Puuttui siihen, että Kela tahtoisi tähän tiettyä odotusaikamuutosta, jolloin saataisiin nämä asiat sujumaan paremmin. Ja kun se taas katsottiin tämän itse asian kiireellisyyden takia sellaiseksi, että siihen ei voida mennä, niin itse asiassa — sanon nyt suoraan — Kelalle annettiin periksi siinä, että poistettiin 3 ja 4 §:t eli tämä harkinnanvaraisuus ja tämä osittamisen väliaikaisuus. Meillä oli valiokunta yksimielinen tässä. Eli nyt en halua minkäänlaista niin kuin poliittista peliä tästä. Me keskustelimme tästä, teimme tämän ratkaisun tietoisesti, mutta näiltä osin se alkuperäinen esitys olisi ollut vähän parempi.

No, tässä nämä tulevat viikot vielä osoittavat, minkälaisia korjausliikkeitä mahdollisesti pitää tehdä, mutta halusin tämän tässä sanoa. Tämä oli aika monimutkaista kirjeenvaihtoa kaiken kaikkiaan tämän lain sisällöstä, mutta näin tässä kävi.

14.19 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Edellisessä puheenvuorossa viittasin siihen, että hallitus yritystoiminnan tukien lisäksi on tässä koronatilanteessa tullut myöskin työntekijöitä ja työttömäksi joutuvia työntekijöitä vastaan, mikä nyt tässä esityksessä meillä on varsinaisesti esillä. Edustaja Timo Heinonen tässä kuitenkin omassa puheenvuorossaan viittasi 24.3. kokoomuksen tekemään eriävään mielipiteeseen koskien yritystukia, joita on annettu Business Finlandin kautta, ja viittasi tietysti siihen, että Business Finlandin kriteerit ovat tähän kehittämistoimintaan eivätkä näihin kiinteisiin kuluihin, kuten vaikkapa vuokratuloihin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 66/2020 vp

Arvoisa puhemies! Minä en käytä tähän aikaa yhtään enempää kuin vain lyhyesti siteeraan tätä kokoomuksen eriävää mielipidettä — tämä on siis 24.3. käytetty puheenvuoro — jossa todetaan näin: ”Hallitus ehdottaa Business Finlandin tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan valtuuteen 150 miljoonan euron lisäystä. Kokoomuksen arvion mukaan varaus on riittämätön, ja siksi kokoomus esittää määrärahan korottamista 300 miljoonaan euroon. Kokoomus tukee hallitusta tavoitteessa tukea yrityksiä selviämään koronaviruksen aiheuttamista liiketoiminnan laajoista ja vakavista vaurioista. On hyvä, että Business Finland on jo ehtinyt tekemään ensimmäiset avustuspäätökset hädässä oleville yrityksille.” Teidän eriävässä mielipiteessä ei ole sanaakaan niistä Business Finlandin kriteereistä, joihin te olette toistuvasti viitanneet tässä jatkossa. Olkaa kirjaimellisesti niiden esitysten takana, joita te täällä teette, älkääkä selittäkö myöhemmin, että hallitus syyllistyi johonkin toiseen, mihin te itsekkin olette syyllistyneet.

14.21 Timo Heinonen kok: Arvoisa puhemies! On tietysti rehellistä todeta se, mitä kokoomus on esittänyt ja edustaja Kiljunen nyt lainasi yhden pätkän, [Kimmo Kiljunen: Olennaisen pätkän!] jätti kuitenkin kertomatta sen isomman kokonaisuuden. Suora lainaus kokoomuksen vastalauseesta: ”Kokoomus esittää Business Finlandille 200 miljoonan euron lisärahoitusta jaettavaksi ravintoloille ja kahviloille uutena, erillisenä, suorana tukirahana. Rahoituksen perusteena tulee olla säädettyjen rajoitusten vaikutusten kompensointi yrityksille. Jos ravintoloiden ja kahviloiden rajoitukset jatkuvat vielä toukokuun jälkeen, on määrärahaa lisättävä. Kokoomuksen esittämässä ravintolatukimallissa Business Finland toimisi vain tuen jakajana. Tukiprosessi on eriytettävä normaalista kehityshankerahoituksesta. Ravintoloiden ja kahviloiden tuen on oltava epidemiarajoitteista johtuvaa tukirahaa yrityksille. Kehittämistoimien edellyttäminen yrityksiltä tilanteessa, jossa ne painivat kassakriisin ja konkurssin partaalla, ei ole tarkoituksenmukaista.” Ja lainaus jatkuu: ”Samalla tavalla tulee kokoomuksen mielestä Business Finlandin toimia myös muiden koronaan liittyvien yritystukien kanssa. Tukien tulee ohjautua ennen muuta niille yrityksille, joiden liikevaihto ja kassavirta ovat tyrehtyneet koronaviruksen vaikutuksesta. Eduskunta on ollut siinä käsityksessä, että kehittämisrahaa on pyritty nimenomaan jakamaan koronan aiheuttamiin kuluihin ja kehittämisvaateet ovat olleet hyvin väljät. Elinkeinoministeri Mika Lintilä totesi 2.4.2020 kyselytunnilla eduskunnassa, että hän oli antanut sekä Business Finlandille että ely-keskuksille ohjeistuksen kriteerien ’laveaan tulkintaan’. Koska ohjeistus ei näytä olevan riittävää, on hallituksen viipymättä päivitettävä lainsäädäntö mahdollistamaan aidot, suorat koronatuett pahiten rajoituksista kärsiville yrityksille.”

Näin kokoomus on esittänyt, [Antti Lindtman: Mikä oli se päivämäärä?] ja kokoomuksen mallissa nimenomaan Business Finland olisi ollut vain näiden tukien jakokanava ja operoija, ja ne olisi jaettu erillisillä kriteereillä, jotka hallituksenkin olisi pitänyt tieteenkin siinä vaiheessa voimaan saattaa. [Antti Lindtman: Eli korjausliike kokoomuksesta!]

Puhemies Matti Vanhanen: Nyt tämä työttömyysturvain innoittaman keskustelun rön-syily saisi vähitellen riittää, mutta edustajat Kiljunen, Yrttiaho ja Koskinen pyysivät äskeisen innoittamina puheenvuorot.

14.23 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! En todellakaan pitkitä tätä keskustelua. Edustaja Heinonen on taitava puhuja, ja hän lähestyy totuutta kierrellen ja kaarrellen, ja sieltähän saattaa totuuden siemenkin löytyä, kun sitä oikein hakee. [Timo Heinonen: Suora

Pöytäkirjan asiakohta PTK 66/2020 vp

lainaus!] Te siteeraatte aivan toista kohtaa. Kokoomus on tehnyt tässä matkan varrella useita eriäviä mielipiteitä. Minä siteerasin sitä eriävää mielipidettä, joka oli se lähtökohta silloin, kun te ehdotitte Business Finlandille reilua tukea, kaksinkertaista tukea siihen nähden, mitä hallitus on tehnyt, ilman että mainitsitte sanaakaan näistä kriteereistä, [Timo Heironen: Höpsistä!] ja siinä mielessä ollaan nyt tarkkoja ja viitataan niihin asiakirjoihin, joihin te itse viittasitte ensimmäisessä puheenvuorossanne.

14.24 Johannes Yrttiaho vas: Arvoisa puhemies! Minulla on ihan tähän lakiesitykseen vielä kommentoitavaa.

Tässä edustaja Lindén kävi läpi tämän lainsäädäntöprosessin, ja valitettavasti tosiaan siellä sosiaali- ja terveysvaliokunnassa oli tämä alkuperäinen hallituksen esitys osittain vesitetty. Ilmeisesti todellakin, niin kuin Lindén kuvasi, Kelan suunnasta oli tämä paine tullut, ja ei nyt mennä sen enempää politiikkaan, mutta tiedämme kyllä hyvin, mikä puolue siellä vaikuttaa, ja sen puolueen edustajia ei taida olla tällä hetkellä yhtään salissa — tai yksi.

Mutta tähän asiaan vielä: Tässähän tosiaan, niin kuin Lindén totesi, työmarkkinatuen tarveharkinta jää ja myös se osittamismahdollisuus jää. Eli käytännössä tullaan tilanteeseen, jossa kaikkein heikoimmassa asemassa olevat joutuvat vielä tämän tarveharkinnan piirissä olemaan tänä poikkeusaikanakin. Esimerkiksi peruspäivärahan saajiin, joilla työsäoloehto täyttyy, tarveharkintaa ei sovelleta. Työmarkkinatuen saajiin sovelletaan, ja se jätettiin nyt tässä mietinnössä tähän lakiin. Esimerkiksi tähän tarveharkintaanhan otetaan huomioon työttömyysaika edeltäviäkin tuloja, jotka jaksotetaan sitten vuoden mittaan, plus vanhempien tulot voivat vaikuttaa niin, että työmarkkinatukea voidaan 50 prosenttia leikata, että minusta, jos kustannusvaikutus oli tämä Lindénin mainitsema 8—9 miljoonaa, on tällaisessa tilanteessa aika hävytöntäkin, että kaikkein heikoimmassa asemassa oleville ei sitä 8—9 miljoonaa enempää suoda.

Kaiken kaikkiaan, nythän meidän tulisi voimakkaasti kysyntää elvyttää nimenomaan näitten olemassa olevien etuuksien, muun muassa työttömyysturvan eri etuuslajien, kautta, ja valitettavasti nyt sitten ilmeisesti Kelan paineissa tämä lakiesitys meni huonoon suuntaan.

14.26 Johannes Koskinen sd: Arvoisa puhemies! Kun tässä on irtiottoja tullut vähän asiasta sivuun muualle päin, niin täytyy korostaa sitä yhteistä näkemystä, joka on ollut näistä työttömyysturvajärjestelyistä, niiden rahoittamisesta, menettelyjen keventämisestä, ei pelkästään täällä eduskunnassa vaan myöskin työmarkkinaosapuolten välillä. Se on yksi tärkeä osa tätä koronakriisin pelastusta, että nämä välittömät työllisyysvaikutukset ovat jääneet pienemmiksi kuin pelättiin, ainakin tähän saakka, ja on syytä jatkossakin pitää huolta siitä, että lomautusaikoja saadaan minimoitua, niiden pituutta ja suoria irtisanomisia, suoria työttömyysvaikutuksia, vähennettyä.

Myöskin yritystukien osalta tämä eduskunnan päätöksenteko oli yksimielistä. Näitä kokoomuksen kirjauksia täällä on mainittu, mutta paljon vaikuttavampaa on se, että koko valtiovarainvaliokunta yksimielisesti, ja myöskin eduskunta siihen yhtyen, edellytti ponnellaan, että valtioneuvosto valmistelee pikaisesti muutokset näihin yritystukikriteereihin, jotta niissä painottuvat sitten vahvemmin taloudelliset vaikutukset, se, miten mahdollisuudet jatkaa yritystoimintaa ja työllisyyden edistäminen varmistetaan. Tämä on nyt koko edus-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 66/2020 vp

kunnan tahto, ja Business Finlandin ja osin myös elyjen jakamaan yritystukeen on tulossa asetusmuutoksia ja korjauksia.

Ja toinen puoli sitten on tämä ravintoloiden tuki: Siihen on sekä perustuslakivaliokunnan että talousvaliokunnan lausumat. Taas yksimielisesti toisen lisäbudjetin yhteydessä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä, johon eduskunta yhtyi, todetaan: ”Valiokunta viittaa eduskunnan hyväksyntään lausumiin” — siis sekä talousvaliokunnan että perustuslakivaliokunnan — ”joissa edellytetään vahinkojen korvaamiseen liittyvän selvityksen tekemistä. Valiokunta kiirehtii toimenpiteitä ravintolayrittäjien toiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi.” Tätä koskevat esitykset ovat todennäköisesti jo tällä viikolla tulossa eduskuntaan.

14.28 Pia Viitanen sd: Arvoisa herra puhemies! Kuten tuossa edellä valiokuntamme puheenjohtaja, edustaja Koskinen, olisin myös itse valtiovarainvaliokunnan jäsenenä halunnut alleviivata sitä, että pidän erittäin merkittävänä, että hallitus on ripeästi pystynyt tuomaan näitä toimia ja että koko eduskunta myös yksimielisesti on tiettyjä epäkohtia huomaatessaan vaatinut niiden korjaamista. Edustaja Koskinen toi esiin esimerkiksi tämän lausuman, jolla varsin tiukasti koko eduskunta toisen lisätalousarvion käsittelyn yhteydessä velvoitti pikaisesti toimiin, jotta tätä Business Finlandin kriteeristöä muutettiin. Ja kyllä minäkin nyt vahvistan osaltani sen, että silloin kun ensimmäistä lisätalousarviota käsiteltiin valiokunnassamme, niin kyllä minä katsoin vielä erityisen tarkkaan tämän edustaja Heinosen lisätalousarvioaloitteen, ja ei täällä puhuta siitä kriteeristöstä mitään, vaan täällä puhutaan siitä, että tähän rahaan, mitä Business Finlandille ollaan nyt antamassa, kokoomus haluaa vielä siihen 150 000 lisää, eli siis sehän oli se kokoomuksen [Timo Heinonen: Ei, ei, ei!] vastalauseen sisältö. Eli siis te ette tässä aloitteessanne puhunut siitä. Mutta kuten puhemies totesi, meidän kannattaa nyt mennä tästä eteenpäin ja korostaa niitä asioita, mitä me yhdessä täällä voimme tehdä ja edellyttää, ja siinä suhteessa mielestäni eduskunnan viesti on ollut varsin yhtenäinen, toisin kuin voisi päätellä näistä aiemmista muutamista puheenvuoroista täällä.

Kaiken kaikkiaan, puhemies, pidän hyvin tärkeänä niiden ihmisten kannalta, jotka lomautetuksi joutuvat, että todellakin järjestelyt voisivat pysyä tässä, ettemme joutuisi irtisanomiseen. Kaikenlainen nopeus, toimeentulon turvaaminen on hyvin tärkeää, eikä sekään huono asia ollut, että hallitus toi tämän esityksen, että myös yrittäjät voivat saada työttömyysturvaa. Nämä kaikki ovat olleet varsin tärkeitä ihmisten toimeentulon osalta.

14.30 Timo Heinonen kok: Arvoisa puhemies! Ettei jää väärää kuvaa, niin pitää tietysti katsoa kaikki se keskustelukin, mitä eduskunnassa on käyty, ja kyllä me kokoomuksesta olemme alusta asti tuoneet esille sen, että yritykset tarvitsevat suoraa, nopeaa tukea. Olemme eduskunnan kyselytunnilla nostaneet esille esimerkiksi sen, että mihin parturi-kampaa- ja uudelleenkohdentaa liiketoimintaansa [Pia Viitanen: Puhukaa nyt siitä Business Finlandista!] tai mistä he etsivät uusia alihankintaketjuja, mitä näissä kriteereissä oli, ja silloin hallituksen riveistä vastattiin ja todettiin, että näitä kriteereitä tulkitaan ”laveasti”. Näin ei kuitenkaan tapahtunut, vaikka eduskunnan täysistunnossa näin hallituksen rivistä meille vakuutettiin, ja tietysti siinä uskossa meillä oli kaikki oikeus olla. Ja kun näin ei ole ollut, kokoomus on vahvistanut viestiä ja tuonut selkeästi esille sen, että meidän mallissamme Business Finland on ainoastaan se operoija.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 66/2020 vp

Edustaja Laakso, tämä liittyy hyvin olennaisesti tähän, sillä mitä paremmin me pystymme tukemaan yrityksiä yli tämän koronakriisin, sitä vähempi tarvitaan tätä lainsäädäntöä, mitä nyt ollaan tekemässä työttömiksi joutuvien, lomautetuiksi joutuneiden auttamiseksi. Me olemme erityisen huolissamme siitä, että nämä yritykset eivät ajautuisi talousahdinkoon, saatikka konkurssiin, ja lomautetut eivät joutuisi ainakaan työttömiksi ja päästäisiin nopeasti kiinni takaisin kasvuun ja työn syrjään, ja sen takia me pidämme kokoomuksessa ensiarvoisen tärkeänä, että me huolehdimme siitä, että suomalaiset yritykset selviävät tästä ja sitä kautta suomalaiset työpaikat.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 61/2020 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.